

ABSZTRAKTOK

1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger

2016. szeptember 8–10.

Bazsányi Sándor

Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar, Esztétika Tanszék

bazsanyi.sandor@btk.ppke.hu

1956 szépirodalmi emlékezete

Jókora sokszínűséget mutatnak 1956 értelmezésének és értékelésének kulturális formái: az évtizedekig hivatalosított emlékezet- és felejtésalakzatoktól az újabb keletű politikai-ideológiai kisajátításokig. Így például a művészet terén találunk példákat bőséggel a forradalom érzelmi-esztétikai heroizálásaira, de éppúgy érvényes művészeti ábrázolásaira is. Az előadásban néhány szépirodalmi változat kerül szóba.

Kusper Judit

Eszterházy Károly Egyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Magyar

Irodalomtudományi Tanszék

jkusper@ektf.hu

1956 irodalmi emlékezet – fikció és valóság az emlékezetkultúrában

A mindenkor értelmező az emlékezetkultúra és a kulturális emlékezet összjátékának következtében alakítja ki saját (kollektív/történelmi) identitását, miközben a múltat igyekszik elhelyezni saját jelenében, jelene kérdéseire pedig a múlt eseményein keresztül próbál válaszokat találni. A kérdések és a válaszok a nyelvi diskurzusokban szükségszerűen allegorikussá válnak, így létjogosultsága lehet a fikciós művek kulturális emlékezetben való jelenlétének. A történelem folytonos újraértelmezésének egyik kitüntetett műfaja a magyar irodalomban (is) a (posztmodern) történelmi regény, mely tárgyát jelként használva, képes olyan jelentéspotenciálokat létrehozni, melyek az esztétikus és a katarzis segítségével a megértés irányába mozdítják el a befogadást.

A kortárs történelmi regények sajátos vonásainak bemutatása után néhány példán keresztül igyekszem szemléltetni, hogyan játszik egymással a fiktív, a reális és az imaginárius, illetve – Kácsor Zsolt Rettenetes Vlagyimir (A Pál utcai vörösingesek regénye) című művét elemezve – megvizsgáljuk, hogyan válhat többirányúvá az emlékezés és a jelentésképzés, ha egyszerre egy történelmi eseményre és egy, a magyar irodalmi emlékezetben kitüntetett helyet elfoglaló, már-már túlkanonizált műre irányul az emlékezet és az intertextuális játék.

Szentesi Zsolt

Eszterházy Károly Egyetem Magyar Irodalomtudományi Tanszék

szentizs@ektf.hu

Kultúrpolitikai váltás 1956 után

Az 1950-es évek első felében (tulajdonképpen 1948-tól kezdve) a kultúrában ill. a kultúrpolitikában is a szovjet modell vált uralkodóvá. A művészeti élet abszolút centralizálása és átstrukturálása, a közvetlen kézi irányítás, az ún. "osztályellenségek" kiiktatása, a cenzurális viszonyok, s a totalitárius diktatúra egyéb súlyos következményei szinte teljességgel ellehetetlenítették a valódi szellemi teljesítmények megszületését, az autonóm művészlétet. Az 1953-as fordulat ugyan hozott némi viszonylagos oldódást, ám az alapok szinte teljességgel változatlanok maradtak. 1957 után egy új kultúrpolitikai elgondolás kezdett kibontakozni, melynek gyökerei nyilvánvalóan a kádári hatalomgyakorlás másására voltak

ABSZTRAKTOK

**1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger
2016. szeptember 8–10.**

visszavezethetőek. A folyóiratkiadás jelentősebb átalakítása mellett a könyvkiadási politika is átforgalmódott részlegesen. Az ekkortól kezdődő, 3T-nek nevezett kultúrpolitikai modell már az ötvenes évek utolsó esztendeiben jelentős eredményeket tudott felmutatni a korábbi időszakhoz képest. Addig tiltott, negligált szerzők adhatták ki műveiket, s a művészeti élet irányítói minden lehetőséget igyekeztek kihasználni, hogy demonstrálhassák: az új szocialista rend az "ellenforradalom" után konszolidálni igyekszik ezen a téren is a helyzetet, s a konfrontáció, az intolerancia helyett az együttműködés útját járja. Látványos gesztusokkal igyekezett megnyerni magának mindazokat, akik nyíltan nem exponálták magukat '56 októberében, s azokat is, akik íróasztalaik mögé visszahúzódva várták, merre/miként fordulnak a történések a továbbiakban. A tervezett előadásban mindennek néhány fontosabb momentumát kívánom felvillantani, a pozitívumokról és a negatívumokról egyaránt szólva.

Horváth György

Magyar Nemzeti Galéria

horvathgy.arthist@gmail.com

Remény, reformkísérlet, avagy mi baj volt a Tavaszai tárlattal?

Az előadás az 1957. április 20-án, a budapesti Múcsarnokban megnyitott Tavaszai Tárlattal foglalkozik. Azzal az eseménnyel, amit a művészi szabadság különös alkalmaként őrzött meg a művészek emlékezete. Okkal: a műveket nem az állam által kinevezett zsűri válogatta, s mi több, régóta tilalmas stílusú – elvont és szürrealista – művek is szerepelhettek a termekben. A kiállítást kritikai ösztűz és hivatalos rosszallás fogadta, látszólag a stílusok pluralizmusát kárhóztatva. A támadás valódi oka azonban más volt. A Tavaszai Tárlat ugyanis nem csak egy szabad szellemű kiállítás volt: afféle főpróba volt, amely megmutathatta (a korabeli jegyzőkönyv kifejezésével élve), hogy „mik a Szalon-rendszer megteremtésének lehetőségei.” Amit, aztán ha beválik, a Szövetség összehívott közgyűlése fog szentesíteni. A Tavaszai Tárlat megnyílt. A közgyűlés azonban elmaradt, a Pártközpont és a minisztérium felfüggesztette a Szövetség működését, mert nem tűrhette el, hogy a képzőművészek visszaszerezzék a szuverenitást saját sorsuk felett.